

Ouders lenen aan kinderen om hen een eind op weg te helpen. Goed vormgegeven kunnen deze leningen ook leiden tot belastingbesparingen, nu of in de toekomst.

*Tom Loonen en
Arjen Schepen*

FAMILIEBANK: TW

Leningen tussen ouders en kinderen zijn van alle tijden. Indien ouders er financieel toe in staat zijn, zullen ze de financieringsbehoefte van hun kinderen willen invullen, binnen de normen die door ouderliefde, educatie en pedagogiek worden gevormd. Zeker als dat binnen de familiefinanciën tot een voordeliger resultaat leidt dan het aangaan van een externe financiering bij bijvoorbeeld een bank.

Bij het aangaan en verstrekken van leningen binnen de familie vindt er geen vermogensverschuiving plaats. Fiscaal gezien verandert ook de te betalen Vermogensrendementsheffing niet, mits alles zich bij zowel ouders als kinderen in box 3 van de inkomstenbelasting afspeelt. Van verschuiving kan wel sprake zijn door de rentebetalingen die tussen ouders en kinderen plaatsvinden. De rente die betaald wordt kan immers afwijken van het rendement dat de andere generatie behaalt, of had kunnen behalen. Overigens kan een lening renteloos blijven zonder dat er sprake is van een (met schenkingsrecht belastbare) bevoordeling, mits de lening direct opeisbaar is. De lening moet dan niet alleen op papier maar ook feitelijk direct opeisbaar zijn.

Eigen huis

Het is mogelijk dat voor de uitlener de vordering wel in box 3 valt maar voor de schuldenaar de schuld in een andere box wordt opgenomen. Het meest voorkomen-

de voorbeeld is het aangaan van een lening voor aanschaf of verbouwing van een eigen woning. In dat geval valt de lening immers in box 1. Meestal zijn het de kinderen die geld lenen van hun ouders. De rente is bij de kinderen aftrekbaar in box 1, en bij de ouders valt de lening in box 3. Bovendien kunnen de ouders ieder jaar de rente schenken aan de kinderen zodat na de heffing van inkomstenbelasting en schenkingsrecht per saldo geld ontvangen wordt van de fiscus. Een voordeel dus, maar leidt dat niet tot opgetrokken wenkbrauwen bij de fiscus? Nee, want bedenk dat het alternatief waarbij geleend wordt bij een bank tot dezelfde fiscale situatie leidt: de kinderen lenen van de bank en brengen de hypotheekrente in aftrek. Bij de ouders valt het vermogen (dat zij niet hebben uitgeleend) in box 3. Hierover betalen zij, net als bij een vordering op de kinderen, vermogensrendementsheffing. Indien gewenst kunnen de ouders ook in deze situatie een bedrag aan de kinderen schenken ter grootte van de rentelast.

Hogere aftrek

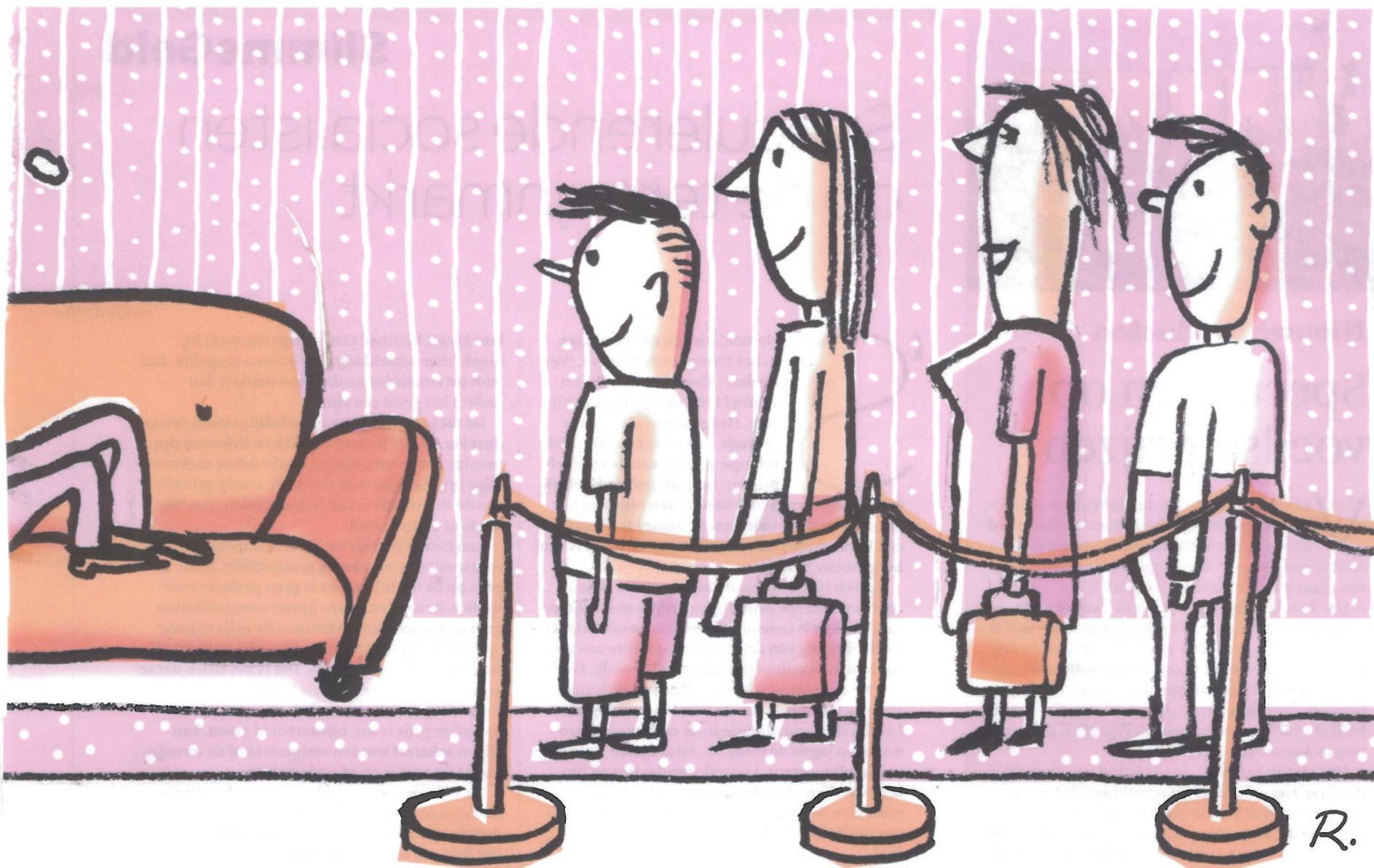
Er zijn twee belangrijke verschillen ten opzichte van het lenen van een bank: ten eerste de toets van de kredietwaardigheid van de kinderen en ten tweede het verwachte rendement aan de zijde van de ouders. Het eerste punt is vooral van belang voor het vaststellen van de hoogte van de rente. De rente wordt beschouwd als een aftrekpost. Een zo laag mogelijke rente of een renteloze lening is in dat geval niet gunstig. Maar een

te hoge rente kan leiden tot het aannemen van een schenking van de kinderen aan de ouders! Bijkomend nadeel daarvan is dat een schenking van kinderen aan ouders in de (duurdere) tariefgroep 2 van de Successiewet valt. Maar hoe hoog mag de rente dan zijn? In de regel geldt: hoe meer risico aan de lening kleeft hoe hoger de rente is. Indien de kinderen op eigen kracht ook de gewenste financiering zouden kunnen krijgen bij een financiële instelling, is er weinig ruimte om bij eenzelfde soort lening van de ouders een veel hogere rente dan de geldende marktrente te bedingen. De rente kan wel hoger zijn indien de bank niet de gewenste financiering kan verstrekken en de kinderen voor de aanschaf van de eigen woning geheel of gedeeltelijk afhankelijk zijn van het deel dat de ouders willen financieren.

Het tweede punt, het verwachte rendement, is een afweging tussen risico en rendement aan de zijde van de ouders. Het uitlenen van geld aan de kinderen is financieel aantrekkelijk indien zij op de lening meer rente ontvangen dan zij aan rendement zouden kunnen maken bij 'reguliere belegging' van de middelen.

Tante Agaath

Een splitsing in box 1 en box 3 ontstaat ook indien de ouders een lening verstrekken aan een kind ten behoeve van diens onderneming. Winst uit een onderneming wordt immers ook in box 1 belast. Dit brengt met zich mee dat de rente die wordt betaald op een bedrijfsfinanciering ten laste van de belastbare winst komt. De

ILLUSTRATIE: R. VENKE VAN GEERIK

R.

EE KEER WINST

lening valt bij de ouders in beginsel in box 3. Voorzichtigheid is echter op zijn plaats indien het kind nog minderjarig is. Dan kan sprake zijn van het rendabel maken van het vermogen dat in box 1 wordt belast. De ontvangen rente wordt dan tot de inkomsten in box 1 gerekend.

Indien het kind een startende ondernemer is, kan de lening bij de ouders onder de vrijstelling voor beleggingen in durfkapitaal vallen. Dit wordt ook wel de 'Tante Agaath'-regeling genoemd. Het betreft een vrijstelling van maximaal € 54.223 (per belastingplichtige). Bovendien geldt dat indien de vordering waardeloos zou worden, het verloren bedrag ten laste van het inkomen van de uitleners/ouders kan worden gebracht als persoonsgebonden aftrek. Het in aftrek te brengen bedrag is gemaximeerd tot € 46.984 per startende ondernemer aan wie een lening is verstrekt.

Consumptief krediet

Het kan ook voorkomen dat de kinderen een lening aangaan voor een doel dat geen fiscale consequenties heeft. Zo vallen de gebruiksvoorwerpen buiten de rendementsgrondslag van box 3. Onder gebruiksvoorwerpen worden ook bijvoorbeeld auto's en vaartuigen verstaan. Indien de geleende gelden zijn geconsumeerd, is er geen vermogensbestanddeel meer dat in de heffing betrokken kan worden. De schuld die voor de aanschaf of consumptie is aangegaan valt echter wel in box 3 (behoudens de drempel voor schulden in box 3 van € 2800 per belastingplichtige). De lening die de ouders

hebben verstrekt valt bij hen overigens wel in de grondslag, maar op familieniveau wordt jaarlijks minder belasting betaald.

Lagere successierechten

Indien de financiering en de daarmee verworven vermogensbestanddelen zowel bij de ouders als bij de kinderen in box 3 vallen, wordt weliswaar geen inkomstenbelasting bespaard, maar kan het aangaan van familiale schuldverhoudingen nog steeds voordelig zijn in het kader van nalatenschapsplanning. Dit kan zowel een lening van ouders aan kinderen zijn als een lening van de kinderen aan de ouders. Als de ouders een lening verstrekken aan de kinderen en de kinderen het bedrag beleggen, dan vindt indirect een besparing van toekomstige successierechten plaats. Indien het vermogen immers bij de ouders was gebleven, dan zouden de kinderen bij overlijden van de ouders ook successierecht moeten betalen over het gegroeide vermogen.

BIJ EEN STARTENDE ONDERNEMER KUNT U PROFITEREN VAN DE FISCALE VRIJSTELLING

Voorwaarde is dan uiteraard wel dat het vermogen is toegenomen. Ook deze situatie is derhalve een afweging tussen risico en rendement. In het kader van een schenkingsplan zou overigens nog overwogen kunnen worden om de lening ieder jaar voor een gedeelte kwijt te schelden. Zo komt de waardeontwikkeling van het geleende bedrag geheel in het vermogen van de kinderen.

Indien het overhevelen van vermogen wel een doelstelling is, maar de ouders liever nog de zeggenschap over het overgedragen vermogen behouden, komt het vaak voor dat de ouders het geschonken bedrag teruglenen van de kinderen. Dit heet ook wel 'schenken onder schuldigerkenning'. Hierbij zijn de rollen dus omgedraaid. Dat geldt ook voor de opeisbaarheid: als het vermogen nog uit de beschikkingsmacht van de kinderen moet blijven, zal de lening beperkt of bij voorkeur pas bij overlijden van de schuldenaar opeisbaar zijn. Dit betekent wel dat een rente afgesproken dient te worden en bovendien dat deze ook daadwerkelijk betaald wordt. Aan de andere kant is dat ook een vorm van vermogensoverheveling. Belangrijk is nog dat schenkingen onder schuldigerkenning, die pas bij overlijden opeisbaar zijn, notarieel dienen te worden vastgelegd. ■

Tom Loonen en Arjen Schepen zijn werkzaam bij Bank Insinger de Beaufort nv als senior private banker respectievelijk manager financial planning. Zij schrijven dit artikel op persoonlijke titel.